

Dr hab. inż. Joanna Machnik-Słomka
Politechnika Śląska Wydział
Organizacji i Zarządzania Katedra
Zarządzania

Zabrze, dnia 18.05.2023

Machnik

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr Joanny Kadłubskiej pt. „Strategia w budowaniu przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw logistycznych województwa śląskiego”

1. Przedmiot i podstawa formalna opracowania recenzji

Recenzję rozprawy doktorskiej mgr Joanny Kadłubskiej pt. „Strategia w budowaniu przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw logistycznych województwa śląskiego” opracowano na podstawie pisma z dnia 22.03.2023 Kierownika Dyscypliny Naukowej Nauki o Zarządzaniu i Jakości dr hab. Agaty Mesjasz-Lech, prof. PCz. Rozprawa doktorska została napisana pod kierunkiem naukowym dr hab. Sylwi Łęgowik-Świącik, prof. PCz. Promotorem pomocniczym pracy była dr Nicoletta Baskiewicz.

Podjęta w pracy problematyka mieści się merytorycznie w dyscyplinie nauki o zarządzaniu i jakości. W recenzji wzięto pod uwagę znaczenie podjętej problematyki dla teorii i praktyki, koncepcję i metodykę badawczą rozprawy, merytoryczną i formalną ocenę układu pracy.

2. Znaczenie, zakres i układ rozprawy

Z uwagi na wyzwania przed jakimi stoją współczesne przedsiębiorstwa związane z rosnącą konkurencją, zmiennym i niepewnym otoczeniem w dysertacji doktorskiej podjęto ważną i wciąż aktualną tematykę tworzenia i realizacji strategii w aspekcie budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw. Pomimo, że zagadnienia związane z budową strategii i przewagi konkurencyjnej nie są nowymi zagadnieniami to sposób ujęcia badań

w tym obszarze w przedsiębiorstwach logistycznych wzbogaca i pogłębia istniejącą wiedzę. Tym samym wybór i uzasadnienie podjętej problematyki badawczej uznaję za trafne i uzasadnione merytorycznie.

Przedstawiona do recenzji praca składa się z sześciu rozdziałów i ma charakter teoretyczno-badawczy. Ponadto praca zawiera wstęp, zakończenie, wnioski, bibliografię, spis tabel, spis rysunków, załącznik oraz streszczenie pracy w języku angielskim. Praca liczy 224 strony, zawiera 60 tabel, 63 rysunki. W pracy wykorzystano 354 krajowe i zagraniczne pozycje literaturowe.

We wstępie pracy omówiono znaczenie i uzasadnienie podjęcia tematu, zaprezentowano główną hipotezę pracy oraz hipotezy pomocnicze, sformułowano także cel główny pracy oraz cele szczegółowe. Przedstawiono także problemem badawczym pracy, metodykę oraz procedurę badawczą. Wstęp pracy pozwala w sposób syntetyczny zapoznać się z podjętą problematyką i szczegółową strukturą pracy. Moim zdaniem w tej części pracy zabrakło wyartykułowania w sposób precyzyjny luki poznawczej i badawczej.

Rozdział pierwszy o charakterze teoretycznym wprowadza w tematykę procesów kształtowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw. Rozdział ten przedstawia także pojęcie konkurencji i konkurencyjności przedsiębiorstw oraz uwarunkowania budowy konkurencyjności. Czynniki kreowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw zostały omówione w końcowej części tego rozdziału. Pewien niedosyt stanowi brak wyeksponowania i wyjaśnienia w tym rozdziale samego pojęcia przewagi konkurencyjnej.

W rozdziale drugim przedstawiono teoretyczne podstawy tworzenia strategii przedsiębiorstw omawiając istotę, cechy, funkcje i elementy strategii przedsiębiorstwa. W tej części pracy omówiono także etapy procesu zarządzania strategicznego.

Rozdział trzeci pracy koncentruje się na omówieniu procesu formułowania strategii przedsiębiorstwa w warunkach konkurencyjności. Przedstawiono także modele budowania strategii przedsiębiorstwa, a także strategiczne koncepcje budowy konkurencyjności przedsiębiorstw.

Biorąc pod uwagę to, że rozdział trzeci tematycznie wiąże się w szczególności z rozdziałem drugim stanowiąc kontynuację i rozwinięcie wcześniej prezentowanych treści sugerowałabym połączenie tych dwóch rozdziałów. Mogłoby to wpłynąć na większą przejrzystość pracy.

W rozdziale czwartym przedstawiono typologię strategii w aspekcie działalności przedsiębiorstw logistycznych. W dalszej części rozdziału omówiono zagadnienia innowacyjności i przedsiębiorczości strategicznej potraktowane jako znaczące czynniki budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych. Na uwagę zasługuje opracowany interesujący

model wyboru strategii w budowaniu przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw logistycznych (rysunek 18) oraz model doboru strategicznych czynników budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych (rysunek 19). W szczególności rysunek 19 przedstawiający modelowe ujęcie doboru czynników do budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych można byłoby przenieść do rozdziału metodycznego ze względu na jego wartość i znaczenie dla opracowanego narzędzia badawczego.

Współczesne kierunki i trendy zarządzania przedsiębiorstwami logistycznymi na poziomie regionalnym i krajowym zostały zaprezentowane w rozdziale piątym. Przedstawiona została także ocena decyzji strategicznych mikro, małych i średnich przedsiębiorstw logistycznych województwa śląskiego. Dokonana w tym rozdziale charakterystyka i analiza w kontekście przedsiębiorstw logistycznych świadczy o bardzo dobrej wiedzy Autorki o problematyce przedsiębiorstw logistycznych. Stanowi to dużą wartość poznawczą pracy mającą znaczenie dla przeprowadzonych badań empirycznych.

Rozdział szósty pracy przedstawia metodykę postępowania badawczego i charakterystykę próby badawczej oraz prezentuje wyniki badań empirycznych, przeprowadzonych w mikro, małych i średnich przedsiębiorstwach logistycznych działających w województwie śląskim. Rozdział ten prezentuje identyfikację strategicznych czynników budowy konkurencyjności badanych przedsiębiorstw logistycznych oraz diagnozę zależności między strategicznymi czynnikami budowy konkurencyjności badanych przedsiębiorstw. W rozdziale tym przedstawiono wyniki analizy czynnikowej oraz zbadano siłę oraz kierunek zależności liniowej między zmiennymi przy wykorzystaniu analizy korelacji Pearsona. Pod weryfikację poddano model doboru strategicznych czynników budowy konkurencyjności badanych przedsiębiorstw logistycznych. W końcowej części pracy (Zakończenie i wnioski) odniesiono się do sformułowanych celów pracy oraz hipotez. Określono także wnioski wynikające z przeprowadzonych badań, wskazano rekomendacje dla mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw branży logistycznej oraz kierunek dalszych badań.

Pomimo przedstawionych uwag strukturę pracy oceniam jako poprawną i logiczną. Oceniając warstwę teoretyczną pracy mogę stwierdzić, że praca bazuje na szerokim przeglądzie literatury (354 pozycji literaturowych) co stanowiło dobrą podstawę dla przeprowadzenia dalszych prac metodycznych i empirycznych.

3. Ocena koncepcji pracy, metodyki badawczej i wyników badań

W warstwie koncepcyjnej pracy Autorka określiła problem badawczy, hipotezę główną i hipotezy pomocnicze oraz cel główny i cele szczegółowe. Problem badawczy pracy koncentruje

się na modelu wyboru strategii w budowaniu przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw logistycznych, który umożliwiłby rozszerzenie i pogłębienie zrozumienia uwarunkowań doboru strategicznych czynników budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych. Związany jest także z możliwością weryfikacji tego modelu w praktyce oraz oceną możliwości jego zastosowania.

Doktorantka sformułowała następującą hipotezę główną: „ *Umiejętność identyfikacji strategicznych czynników przewagi konkurencyjnej stanowi podstawę do oceny uwarunkowań budowy strategii przewagi konkurencyjnej przez mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa logistyczne* ”. Hipoteza główna została uszczegółowiona czterema następującymi hipotezami pomocniczymi:

- *wybór strategicznych czynników budowy konkurencyjności odgrywa decydującą rolę w funkcjonowaniu przedsiębiorstw logistycznych na konkurencyjnym rynku,*
- *zróżnicowane strategiczne czynniki budowy konkurencyjności stanowią istotny element procesu decyzyjnego w zakresie wyboru strategii przez przedsiębiorstwa logistyczne,*
- *wprowadzenie zmian w obszarze relacji z klientami oraz świadczonych usług pozwala na diagnozę uwarunkowań budowy strategii przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw logistycznych,*
- *w warunkach dynamicznych zmian w zakresie uregulowań prawnych dotyczących prowadzenia działalności gospodarczej ocena uwarunkowań budowy strategii przewagi konkurencyjnej nie jest ukierunkowana na wzrost parametrów ekonomicznych przedsiębiorstwa, lecz na operacjonalizację zaplanowanych działań strategicznych.*

Przyjęte hipotezy nawiązują do problemu badawczego i korespondują z celami dysertacji. Przeprowadzone badania pozwoliły na weryfikację poszczególnych hipotez co zostało zaprezentowane w zakończeniu pracy. W podrozdziale 6.4 dotyczącym weryfikacji modelu doboru strategicznych czynników budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych (s. 169, 170) Autorka odwołuje się do potwierdzenia w wyniku przeprowadzonych badań hipotez oznaczonych jako H2 i H3, do których brakuje odniesienia w innych częściach pracy. Wymaga to więc wyjaśnienia.

Oprócz celu głównego dysertacji, którym jest *zbadanie i ocena strategicznych czynników przewagi konkurencyjnej mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw logistycznych oraz przedstawienie modelu doboru strategicznych czynników budowy konkurencyjności dla tych przedsiębiorstw*, sformułowano także następujące cele szczegółowe, które obejmują:

- *identyfikację strategicznych czynników budowy konkurencyjności badanych przedsiębiorstw*

logistycznych,

- *diagnozę zależności między strategicznymi czynnikami budowy konkurencyjności badanych przedsiębiorstw logistycznych,*
- *ocenę strategicznych uwarunkowań budowy konkurencyjności badanych przedsiębiorstw,*
- *opracowanie i weryfikację modelu rekomendacji do budowy strategii przewagi konkurencyjnej mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw logistycznych.*

Analizując sformułowane cele szczegółowe można stwierdzić, że mają one charakter teoriopoznawczy, empiryczny i utylitarny. W pracy dokonano niejednoznacznych zapisów celów, które oprócz wstępu i zakończenia zostały przytoczone w rozdziale 6.1. opisującym metodykę postępowania badawczego i charakterystykę próby badawczej (s. 119). Niejednoznaczność zapisu dotyczy czwartego celu. Zaburza to tym samym jednoznaczny odbiór celów dysertacji.

Oceniając sformułowane w dysertacji hipotezy i cele stwierdzam, że porządkują one tok postępowania badawczego znajdując odzwierciedlenie w metodyce pracy. Badania empiryczne miały charakter badań ilościowych przeprowadzonych na próbie 100 mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw prowadzących działalność transportowo-spedycyjno- logistyczną (TSL) na terenie województwa śląskiego. W pracy wskazano przyczyny wyboru do badań przedsiębiorstw logistycznych działających na terenie województwa śląskiego. Przedstawiono także charakterystykę próby badawczej. Dobór próby badawczej był celowy a samo badanie przeprowadzono w 2022 roku przy wykorzystaniu techniki CATI (*Computer Assisted Telephone Interview*). Badanie zrealizowano przy wykorzystaniu kwestionariusza ankiety stosując pięciostopniową skalę Likerta. Jeżeli chodzi o opis narzędzia badawczego to nasuwa się pytanie: czy narzędzie zostało wcześniej przetestowane w badaniach pilotażowych?

Procedura badawcza opisana w pracy została podzielona na trzy części. Pierwsza część koncentrowała się na zbadaniu strategicznych czynników budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych oraz analizie trendu. Druga część procedury polegała na analizie zależności między strategicznymi czynnikami budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych. W tym celu wykorzystano współczynnik korelacji Pearsona. Trzecia część procedury badawczej ukierunkowana była na ocenę strategicznych uwarunkowań budowy konkurencyjności badanych przedsiębiorstw. Zastosowano tutaj analizę czynnikową.

Wyniki z przeprowadzonych badań w zakresie identyfikacji strategicznych czynników budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych oraz zależności występujących między strategicznymi czynnikami budowy konkurencyjności stanowią interesującą i

wartościową część dysertacji. Na podstawie wyników badań przedstawiono m.in. w sposób syntetyczny strategiczne czynniki budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych. Zaprezentowano także rekomendacje do budowy strategii przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw logistycznych. Ze względu na bogaty materiał empiryczny i wartość aplikacyjną cenne byłoby jeszcze dalsze uszczegółowienie rekomendacji dla praktyki.

4. Uwagi końcowe i dyskusyjne

Biorąc pod uwagę przedstawione w recenzji rozważania bazujące na przyjętych kryteriach oceny stwierdzam, że:

- podjęta w pracy problematyka koncentruje się na ważnym i aktualnym zagadnieniu dotyczącym strategii w kontekście budowania przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw,
- tytuł rozprawy jest spójny z koncepcją pracy i całą strukturą pracy,
- cele są sformułowane w sposób kompleksowy oddając charakter teoriopoznawczy, empiryczny i użyteczny. Problem badawczy oraz hipotezy i cele oceniam jako spójne,
- przeprowadzona analiza teoriopoznawcza bazuje na szerokim przeglądzie literatury (354 pozycje literaturowe),
- na podkreślenie zasługuje przeprowadzona charakterystyka przedsiębiorstw logistycznych świadcząca o dobrym rozeznaniu Autorki i umiejętnym uchwyceniu specyfiki i uwarunkowań charakterystycznych dla tych przedsiębiorstw. Stworzyło to dobrą podstawę dla dalszych badań empirycznych,
- przeprowadzono interesujące własne badania z wykorzystaniem kwestionariusza ankiety, które przyczyniły się do wzbogacenia wiedzy w szczególności z zakresu identyfikacji strategicznych czynników budowy konkurencyjności przedsiębiorstw logistycznych oraz zależności występujących między nimi dla budowy strategii przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw logistycznych,
- ze względu na bogaty i wartościowy materiał empiryczny i jego walory aplikacyjne warto byłoby rozbudować rekomendacje dla praktyki a wnioski skonfrontować z wynikami prezentowanymi w literaturze przedmiotu,
- doprecyzowania wymaga rozumienie przewagi konkurencyjnej, które byłoby przyjęte na potrzeby niniejszej pracy,
- praca stanowi inspirację do dalszych badań, w szczególności we wskazanym w dysertacji zakresie,
- praca napisana została poprawnym językiem z zachowaniem formalnych zasad dla prac

naukowych.

5. Konkluzja

Reasumując, pomimo wskazanych uwag pozytywnie oceniam recenzowaną dysertację doktorską autorstwa mgr Joanny Kadłubskiej pt. „Strategia w budowaniu przewagi konkurencyjnej przedsiębiorstw logistycznych województwa śląskiego” napisaną pod kierunkiem naukowym dr hab. Sylwi Łęgowik-Świącik, prof. PCz. oraz promotora pomocniczego dr Nicoletty Baskiewicz. Uzasadniam to przede wszystkim: podjętą ważną i aktualną problematyką, wykazaniem się ogólną wiedzą teoretyczną Autorki w obszarze dyscypliny nauki o zarządzaniu i jakości bazującą na szerokim przeglądzie literatury, poziomem i zakresem przeprowadzonych badań oraz zastosowanych metod, umiejętnością samodzielnego prowadzenia pracy naukowej i oryginalnym sposobem rozwiązania problemu naukowego.

W związku z powyższym wnoszę do Rady Dyscypliny Naukowej Nauki o Zarządzaniu i Jakości Politechniki Częstochowskiej o przyjęcie i dopuszczenie niniejszej rozprawy doktorskiej do publicznej obrony.